

MONTSERAT INGLÈS
Facultat de Geologia
Universitat de Barcelona

JORDI LEONART
Institut de Ciències del Mar. CSIC
Membre de l'Institut d'Estudis Catalans

TERMINÀLIA 4 (2011): 68-69 · DOI: 10.2436/20.2503.01.31
ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica)
<http://terminalia.iec.cat>

A mitjan anys setanta, els signants d'aquest article, tot just llicenciats en geologia i biologia, empesos per la voluntat de redactar textos científics i docents en la nostra llengua, ens vam començar a interessar per conèixer quin era el vocabulari científic fixat en aquell moment i quines n'eren les mancances, entenent que recuperar el vocabulari científic era la nostra manera de contribuir a la recuperació del país després dels anys de dictadura. Per la mateixa època, juntament amb altres amics amb les mateixes inquietuds, tant biòlegs com geòlegs, vam començar a recopilar el vocabulari relacionat amb les ciències naturals que es trobava en els diccionaris i en les publicacions d'institucions científiques, amb l'ajut d'una beca de la Caixa de Sabadell. Al juny del 1975, vam respondre a la crida per formar part d'una comissió lexicogràfica de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) que va permetre canalitzar aquests interessos.

Com a membres de la Comissió de Lexicografia de la ICHN, l'any 1977 vam ser convidats a formar part de la Comissió Coordinadora Lexicogràfica de Ciències (CCLC) que el doctor Oriol Casassas impulsava en aquells moments amb la finalitat de posar en contacte totes les societats científiques que començaven a recuperar la seva terminologia pròpia en català. Un dels principals objectius de la CCLC era evitar la divergència de vocabularis especialitzats, ja que sovint les diferents branques de la ciència trobaven, o usaven, diferents solucions per a resoldre el mateix problema.

Pertànyer a aquesta Comissió va ser per a nosaltres, que ens movíem amb més bona voluntat que coneixements, una escola de llengua ja que ens va permetre conèixer altres persones que, des de diversos àmbits i institucions científiques, tenien els mateixos interessos i en alguns casos, com ara la medicina, molta més tradició en el camp de la terminologia en català. La CCLC es reunia periòdicament, habitualment els tercers dilluns del mes, a les deu del vespre, a la seu de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. A les reunions hi assistien no només els representants de les comissions i vocalies de lexicografia de les diverses societats, sinó que teníem sovint l'assessorament de filòlegs, entre els quals hi havia el doctor Ramon Aramon i Serra i, més endavant, la doctora Núria Aramon. Aquestes reunions foren per a nosaltres un autèntic curs avançat de català científic.

Per donar projecció a la feina de la Comissió, l'incansable doctor Casassas promogué també l'edició de dues col·leccions: els *Vocabularis bàsics* i el *Full lexicogràfic*.

De *Vocabularis bàsics*, se'n van publicar tres l'any 1977: *Matemàtiques, física i química; Anatomia, bioquímica i física mèdica, i Biologia i geologia*. Les tirades superaven de poc els 3.000 exemplars i es repartien entre els membres de les societats científiques que utilitzaven aquella terminologia. L'objectiu d'aquests *Vocabularis bàsics* no era pas proporcionar llistes exhaustives de terminologia, sinó només els mots que podien presentar alguna dificultat. El *Vocabulari bàsic de biologia i geologia*, tenia al

Josep Renalias (Wikipedia)

voltant de 500 mots en cadascuna de les dues seccions. Va ser elaborat pels autors d'aquest apartat tot i que, com a obra col·lectiva de la CCLC, no anava signat.

El *Full lexicogràfic* fou un mitjà per a difondre temes d'interès general en el camp de la lexicografia científica, exposar problemes i proposar-hi solucions. Era realment un full volant de quatre pàgines que miràvem que fossin de bon llegir, contenia articles (signats amb el nom de l'autor) i notes (signades amb les inicials) i un «Correu del full» en què es donava resposta a preguntes que se'ns adreçaven. Es tractava d'una publicació oberta a col·laboracions externes a la CCLC i, entre d'altres, l'Oriol Agell, un dels nostres companys del grup d'amics esmentat al començament, hi va col·laborar amb diverses aportacions. Del *Full lexicogràfic*, se'n van publicar onze números, del 1978 al 1982, amb tirades d'entre 40.000 i 55.000 exemplars, que es van difondre per mitjà de les societats científiques i els col·legis professionals.

Des de la seva creació, els membres de la Comissió Coordinadora Lexicogràfica de Ciències teníem clar que la vida de la Comissió tenia un final: el moment en què alguna institució prengués el nostre relleu i que la feina que fèiem com a aficionats, fora del nostre horari laboral, fos assumida de manera professional, cosa que va passar a partir de l'any 1983 amb la Direcció General de Política Lingüística i, posteriorment, amb la fundació del TERMCAT l'any 1985.

A partir d'aquells inicis, els qui signem aquest article hem continuat interessats i treballant en temes terminològics dins de les nostres possibilitats i coneixements. El *Vocabulari bàsic de geologia* fou l'origen del *Vocabulari de geologia* redactat per Montserrat Inglès i Laura Rosell, la qual formava part del grup d'amics interessats per la llengua científica. Aquest vocabulari fou publicat per la ICHN el 1981 i el 1982, i contenia prop de 1.500 termes. La seva elaboració va permetre a les autores iniciar una col·laboració amb el doctor Oriol Riba, a qui havien tingut com a professor i que, a partir d'aquell moment, va ser també un mestre pel que fa a terminologia científica. Posteriorment, les dues autores van participar en l'elaboració, el 2001, d'un *Vocabulari de geologia* trilingüe amb 3.000 termes, editat pel Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona.

Jordi Leonart va ser vocal de lexicografia de la Societat Catalana de Biologia (SCB), on va ser substituït per Sílvia Atrian, membre del grup inicial d'amics interessats en la terminologia, i que va ser la iniciadora del full volant *Què cal saber*, que avui és un clàssic de la SCB amb més de 225 fulls publicats. Posteriorment, es va especialitzar en els noms populars dels peixos i altres animals marins, camp que el va dur a col·laborar amb la *Història Natural dels Països Catalans* i el TERMCAT. ✿